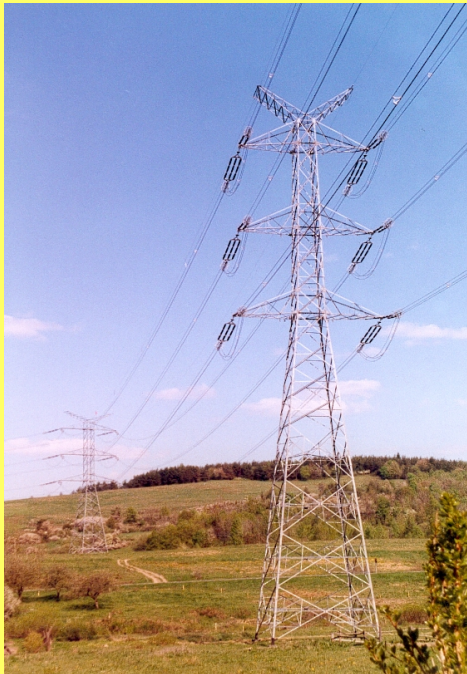

Biuro Konsultingowo-Inżynierskie „EKO-MARK”
www.eko-mark.com .pl   **eko-mark@eko-mark.com.pl**

Marek Szuba

**Środowiskowe aspekty oddziaływania
pól elektromagnetycznych w świetle
ostatnich zmian w prawodawstwie
polskim**

Instytut Energoelektryki Politechniki Wrocławskiej
marek.szuba@pwr.wroc.pl

Problemy związane z realizacją inwestycji elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych, przede wszystkim inwestycji liniowych

Problemy techniczne

Problemy związane z kompleksem spraw formalno-prawnych

- **procedura lokalizacyjna**
- **przekazanie do użytkowania**

Zasadniczy problem związany z instalacjami lub urządzeniami stanowiącymi źródło pól elektromagnetycznych polega na tym, że w większości przypadków nie jest możliwa realizacja zapisu art. 141 ustawy Prawo ochrony środowiska [POŚ], w brzmieniu *“Eksploatacja instalacji lub urządzenia nie powinna powodować przekroczenia standardów emisyjnych..”*.

W praktyce ustalanie standardów emisyjnych ma uzasadnienie w przypadku:

- wprowadzania do powietrza gazów lub pyłów,
- wytwarzania odpadów
- emitowania hałasu.

Eksploatacja instalacji będącej źródłem pól elektromagnetycznych (promieniowania) nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska (art. 144 POŚ).

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

Artykuł 121

Artykuł 122 (rozporządzenie wykonawcze)

Artykuł 123

Prawo ochrony środowiska

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,**
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.**

Standardy jakości środowiska - dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych (składowa: elektryczna E i magnetyczna H) i promieniowania (S)

**Kontrola poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku -
- wojewoda**

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. Nr 62

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

1. Artykuł 234

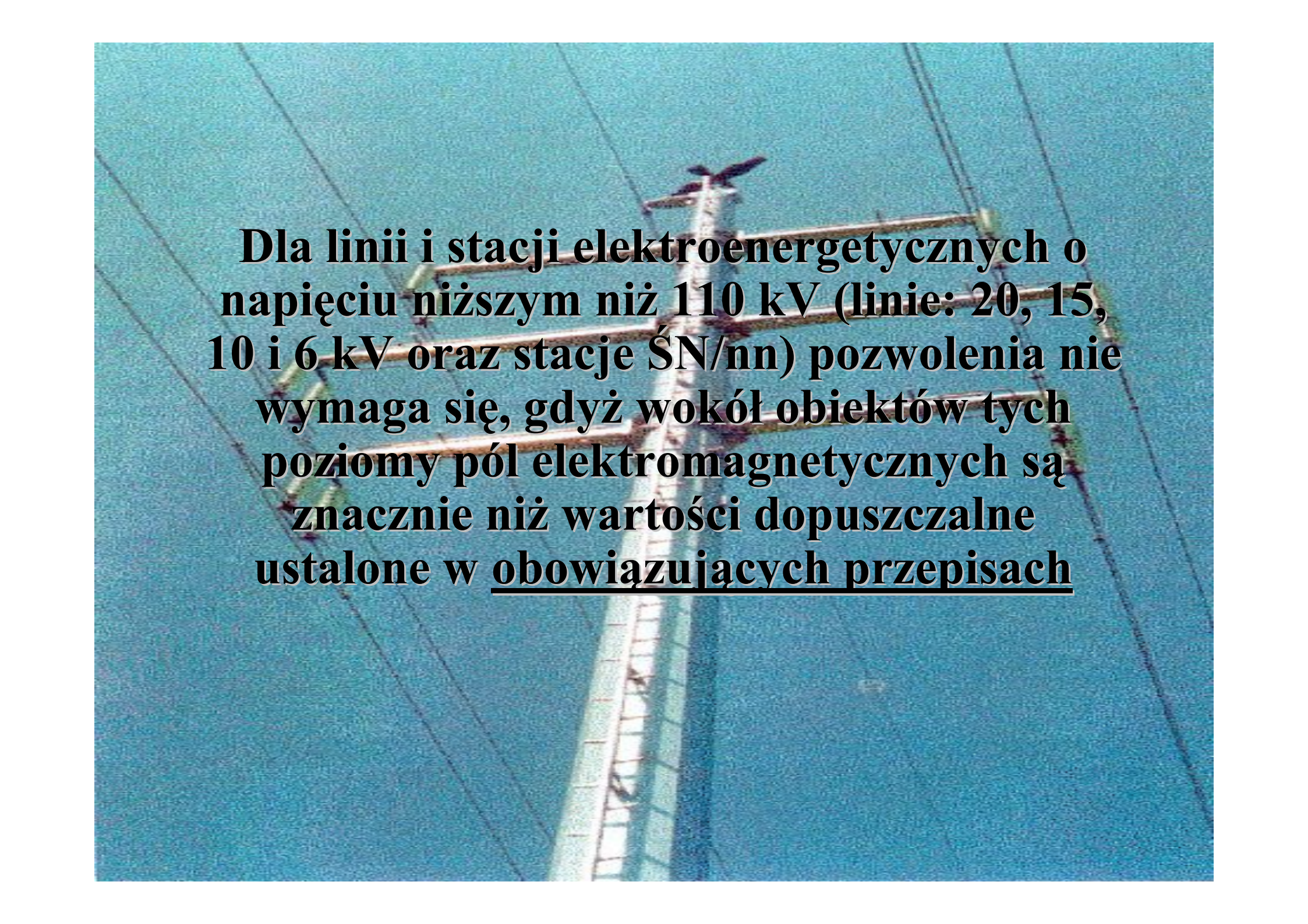
2. Artykuł 183 i 378

Pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych jest wymagane dla linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym oraz dla większości instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych (EIRP > 15 W).

Pozwolenie wydaje w drodze decyzji administracyjnej organ ochrony środowiska

W zależności od kwalifikacji instalacji (przedsięwzięcia, inwestycji) organem tym jest:

- **starosta – w przypadku linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu 110 kV,**
- **wojewoda – w przypadku linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu 220 i 400 kV.**

Dla linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu niższym niż 110 kV (linie: 20, 15, 10 i 6 kV oraz stacje ŚN/nn) pozwolenia nie wymaga się, gdyż wokół obiektów tych poziomy pól elektromagnetycznych są znacznie niż wartości dopuszczalne ustalone w obowiązujących przepisach

**W dniu 14 listopada 2003 r ukazało się rozporządzenie
Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów
pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów
sprawdzania i dotrzymania tych poziomów.**

[Dz. U. nr 192 poz. 1883]

**Rozporządzenie to stanowi akt wykonawczy, wydany na
podstawie delegacji zawartej w art.122 ustawy *Prawo
ochrony środowiska* i wypełnia istotną lukę w przepisach
dotyczących ochrony środowiska przed oddziaływaniem
pól elektromagnetycznych, która powstała w czerwcu
2003 r, po utracie mocy prawnej przez rozporządzenie z
1998 roku [Dz.U. z 1998 r, nr 107, poz. 676].**

Rozporządzenie Ministra Środowiska określa:

- **dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla:**
  - **terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;**
  - **miejsc dostępnych dla ludności;**
- **zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko,**
- **metody wyznaczania i sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.**

Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko dla miejsc dostępnych dla ludzi oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, dla miejsc dostępnych dla ludności

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Parametr fizyczny		
	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
1	2	3	4
1 0 Hz	10 kV/m	1500 A/m	-
2 od 0 Hz do 0,5 Hz	-	2500 A/m	-
3 od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	-
4 od 0,05 kHz do 1 kHz	-	3/f A/m	-
5 od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	-
6 od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	-	-
7 od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	-	0,1 W/m²

Uwagi do treści tabeli:

Podane w kolumnach 2 i 3 tabeli wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych odpowiadają:

- a) wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości do 3MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- b) wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych o częstotliwości od 3MHz do 300 MHz , podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- c) wartości średniej gęstości mocy dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz lub wartościom skutecznym dla pól elektrycznych o częstotliwościach z tego zakresu częstotliwości, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku,
- d) f – częstotliwość w jednostkach podanych w kolumnie 1,
- e) 50 Hz – częstotliwość sieci elektroenergetycznej.

Wzorem aktów normatywnych oraz zaleceń obowiązujących w innych krajach, rozporządzenie MŚ ustala zróżnicowane poziomy dopuszczalne pól elektromagnetycznych w zależności od częstotliwości pola, a także określa wielkości fizyczne, dla których wspomniane poziomy zostały określone.

Dla niektórych przedziałów częstotliwości poziomy dopuszczalne określone są dla dwóch składowych pola (elektrycznej - E i magnetycznej - H), a dla innych – tylko jednej ze składowych (składowa magnetyczna - H).

Wyjątkiem jest przedział częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz (pola mikrofalowe – m.in. stacje bazowe telefonii komórkowej), gdzie rozporządzenie dopuszcza sprawdzenie jednego z dwóch parametrów: natężenia pola elektrycznego E lub gęstości mocy promieniowania S.

W rozporządzeniu doprecyzowano kontrowersyjny zapis figurujący w przepisach dotychczasowych [rozporządzenie MOŚZNiL], dotyczący dopuszczalnego poziomu pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz na terenach zabudowy mieszkaniowej.

Pozostawiając wartość dopuszczalną na niezmiennym poziomie (1 kV/m), uściślono sformułowanie, które obecnie brzmi jednoznacznie – wartość dopuszczalna natężenia pola elektrycznego o częstotliwości 50 Hz dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową nie powinna przekraczać 1 kV/m.

W stosunku do przepisów poprzednich niżono poziom dopuszczalny składowej magnetycznej pola o $f = 50$ Hz z 80 A/m na 60 A/m.

W rozporządzeniu określono nie tylko, gdzie (w jakich miejscach) należy dokonywać sprawdzenia poziomów pola elektromagnetycznego, lecz także zdefiniowano podstawowe warunki przeprowadzania takich pomiarów (2,0 m npt), co ma szczególne znaczenie w pomiarach przeprowadzanych w otoczeniu instalacji radiokomunikacyjnych o różnych częstotliwościach pracy, a przede wszystkim w instalacjach radiolokacyjnych.

Nie ulega wątpliwości, że mimo pewnych niejasności, które jak sądzić należy interpretowane będą w okresie korzystania z rozporządzenia, wprowadzony w życie akt prawny stanowi istotny postęp w harmonizacji krajowych przepisów dotyczących ochrony środowiska i środowiska pracy.

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r.

Nr 62

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

1. Artykuł 184

Wniosek o wydanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych powinien zawierać, m.in.:

- 4) informacje o rodzaju instalacji, stosowanych urządzeniach i technologiach oraz charakterystykę techniczną źródeł powstawania i miejsc emisji,**
- 12) informację o istniejącym lub przewidywanym oddziaływaniu emisji na środowisko,**
- 13) wyniki pomiarów wielkości emisji z istniejącej instalacji,**
- 15) planowane działania, w tym przewidywane środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji.**

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. Nr 62

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

1. Artykuł 235
2. Artykuł 236

Wniosek o wydanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych powinien zawierać ponadto:

- **propozycje zabezpieczenia przed dostępem ludności oraz oznaczenia obszarów występowania pól elektromagnetycznych o wartościach większych niż dopuszczalne,**
- **wskazanie, w formie opisowej i graficznej, miejsca występowania w otoczeniu instalacji pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych dla obszarów zabudowy mieszkaniowej oraz dla miejsc dostępnych dla ludności,**
- **określenie granic obszarów w otoczeniu instalacji niedostępnych dla ludności, w których będą występowały pola elektromagnetyczne o wartościach większych niż dopuszczalne, oraz sposobu ich zabezpieczenia przed dostępem ludności, a także ich oznaczenia.**

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

1. Artykuł 184 ust. 3
2. Artykuł 236

W przypadku instalacji nowo uruchamianych lub w istotny sposób zmienianych, wniosek o wydanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych powinien zawierać informacje o spełnieniu wymagań dotyczących:

- zastosowania substancji o małym potencjale zagrożeń,
- efektywności wytwarzania oraz wykorzystania energii
- zapewnienia racjonalnego zużycia wody i innych surowców oraz materiałów i paliw,
- stosowania technologii bezodpadowych i małoodpadowych oraz możliwości odzysku powstających odpadów,
- rodzaju, zasięgu oraz wielkości emisji,
- wykorzystywaniu porównywalnych procesów i metod, które zostały skutecznie zastosowane w skali przemysłowej,
- wykorzystaniu analizy cyklu życia produktów,
- postępu naukowo-techniczny.

Uzyskanie pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do dnia¹⁾ 31 grudnia 2005 r dotyczy ok.:

- 4500 km linii o napięciu 400 kV,
- 8000 km linii o napięciu 220 kV,
- 32 000 km linii o napięciu 110 kV,
- kilkuset stacji elektroenergetycznych o napięciach: 400, 220 i 110 kV.

¹⁾Art. 20 ustawy z dnia 27.07.2001 r o wprowadzeniu ustawy - *Prawo ochrony środowiska, ustawy o odładach oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz.U. nr 100, poz. 1085 ze zmianami: Dz.U. z 2002 r. Nr 143, poz. 1196; z 2003 r, Nr 7, poz. 78)

Celowe wydaje się rozważenie pewnej unifikacji treści wniosków składanych do organu ochrony środowiska przez określonego właściciela instalacji:

Ujednolicenie treści wniosków może dotyczyć następujących danych:

- **informacji o rodzaju instalacji, stosowanych urządzeniach i technologiach oraz charakterystykę techniczną źródeł powstawania i miejsc emisji,**
- **wielkości i źródła powstawania albo miejsca emisji - aktualnych i proponowanych - w trakcie normalnej eksploatacji instalacji oraz w warunkach odbiegających od normalnych, w szczególności takich jak: rozruch, awaria, wyłączenia,**
- **informacji o istniejącym lub przewidywanym oddziaływaniu emisji na środowisko.**

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

Artykuł 184 ust. 2 pkt. 4)

Informacja o rodzaju instalacji, stosowanych urządzeniach i technologiach oraz charakterystykę techniczną źródeł powstawania i miejsc emisji

Podstawowe parametry linii, tj.:

- seria i typ słupów,
- ilość słupów z podziałem na typy,
- rodzaj przewodów roboczych i odgromowych,
- przeciętna długości przęsła,
- rodzaju izolacji,
- typ fundamentów.

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami; Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74,
poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80,
poz. 717, Nr 80, poz. 721.

Artykuł 184 ust. 2 pkt. 10)

Wielkość i źródła powstawania albo miejsca emisji - aktualnych i proponowanych - w trakcie normalnej eksploatacji instalacji oraz w warunkach odbiegających od normalnych, w szczególności takich jak: rozruch, awaria, wyłączenia

Interesujące dane :

- napięcie i prąd znamionowy linii oraz możliwe odchylenia napięcia i prądu w zależności od obciążenia i powiązań systemowych,
- przeciętny czas wyłączenia linii w czasie awarii,

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74,
poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80,
poz. 717, Nr 80, poz. 721.

Artykuł 184 ust. 2 pkt. 12)

Informacje o istniejącym lub przewidywanym oddziaływaniu emisji na środowisko:

Interesujące dane :

- **maksymalne natężenie pola elektrycznego E, przy najbardziej niekorzystnych warunkach jej pracy,**
- **największa szerokość obszaru pod linią, w którym natężenie pola elektrycznego może przekraczać wartość 1 kV/m (załącznik graficzny),**
- **maksymalne natężenie pola magnetycznego H pod linią, przy najbardziej niekorzystnych warunkach jej pracy,**
- **poziomy natężenie: pola elektrycznego i magnetycznego w miejscu lokalizacji budynków mieszkalnych położonych najbliżej analizowanej linii wraz z oceną tych wartości w świetle obowiązujących przepisów.**

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

Artykuł 184 ust. 2 pkt. 13)

Wyniki pomiarów wielkości emisji z istniejącej instalacji

-stosowana aparatura pomiarowa oraz metodyka i warunki wykonywania pomiarów, z uwzględnieniem warunków pracy linii (aktualne napięcie robocze i prąd obciążenia),

- wyniki pomiarów rozkładu natężenia pola elektrycznego i magnetycznego w wybranych przęsłach linii, szczególnie tych, w których odległość przewodów roboczych od ziemi jest zbliżona do najmniejszej dopuszczalnej przepisami,

**DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229; z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 233, poz. 1957; z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

Artykuł 184 ust. 2 pkt. 13)

Wyniki pomiarów wielkości emisji z istniejącej instalacji cd.

- **wyniki pomiarów rozkładu natężenia pola elektrycznego i magnetycznego w miejscach, w których linia zbliża się do zabudowy mieszkalnej na odległość sugerującą możliwość przekroczenia poziomów dopuszczalnych,**
- **wyniki pomiarów natężenia pola elektrycznego przeliczone na najbardziej niekorzystne warunki pracy linii (maksymalny zwis przewodów roboczych, najwyższe dopuszczalne napięcie robocze i maksymalny prąd obciążenia linii).**

Chociaż wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w otoczeniu instalacji (linii i stacji elektroenergetycznej) mają istotne znaczenie dla określenia jej potencjalnej uciążliwości dla środowiska, to ich przydatność jest bardzo ograniczona.

W przypadku urządzeń radiokomunikacyjnych (np. stacje bazowe telefonii komórkowej) wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w otoczeniu anten (środowisko) powinny być wykonane przy maksymalnej mocy wypromieniowywanej przez anteny, co stwarza poważne problemy techniczne.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Warszawa, dnia 20 czerwca 2001 r. **Nr 62**

Dz. U. nr 62, poz. 627 ze zmianami: Dz. U. Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 576, Nr 113, poz. 984, Nr 223, poz. 1967, z 2003 r. Nr 40, poz. 392, Nr 80, poz. 717, Nr 80, poz. 721.

627 — z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska 446
628 — z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach 452

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW

629 — z dnia 23 maja 2001 r. w sprawie zwolnienia podatkowa od lotów statków powietrznych 453
630 — z dnia 23 maja 2001 r. w sprawie zmiany planu gospodarczego rolnictwa (śląskiego) 458
631 — z dnia 7 maja 2001 r. w sprawie zwolnienia podatku akcyzowego od wyrobów z wyjątkiem 458
632 — z dnia 18 czerwca 2001 r. w sprawie udzielenia pomocy i staży rolniczych (przebieg 459
wzrostu oraz rozwoju kukułki białowłosej) przy wyprawach 459

ROZPORZĄDZENIE

633 — Ministra Gospodarki z dnia 13 czerwca 2001 r. w sprawie ostentacyjnego rezerwy szkodów 459
na ubezpieczeniach organizacjach kurpieli i podobnych kurpieli 459

627
USTAWA
z dnia 27 kwietnia 2001 r.
Prawo ochrony środowiska.

Tytuł I
PRZEPISY OGÓLNE

DZIAŁ I
Zakres obowiązywania ustawy

Art. 1. Ustawa określa zasady ochrony środowiska, oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagalnego zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

1) zasady ustalania:
a) warunków ochrony zasobów środowiska,
b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
c) kosztów korzystania ze środowiska,

2) udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
3) udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
4) obowiązki organów administracji,
5) odpowiedzialność i sankcje.

Art. 2. 1. Przepisy ustawy, z wyjątkiem tytułu i rozdziału IV rozdziału 1 i 2, nie stosuje się do spraw utraconych w przeszłości prawa własnościowego.

2. Przepisy ustawy nie stosuje się także w zakresie:
1) obowiązku posiadania pozwolenia,
2) porządku ogólnego,
3) zasad prowadzenia działań ratowniczych.

3. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 1996 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 26, z 2001 r. Nr 13, poz. 159, Nr 26, poz. 462 oraz z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 296, Nr 58, poz. 580).

4. Zasady ochrony mienia państwa porządkowaniem przez właściwą organ administracji właściwą w sprawach tej ochrony określają przepisy odrębne.

DZIAŁ II
Definicje i zasady ogólne

Art. 3. Słowo w ustale jest rozumieć:
1) aglomeracją — rozumie się przez to miasto lub kilka miast w ustalonych granicach administracyjnych,